

N:o 127.

Af herr **E. Räf**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om förslag till lag i syfte att arbetsgifvare- och arbetareorganisationer må förklaras vara juridiska personer, m. m.

Min vid förlidet års riksdag väckta motion om anhållan hos Kungl. Maj:t om förslag till lag, som bestämmer arbetsgifvare- och arbetsorganisationer som juridiska personer samt sättet för förhandlingars förande och tvisters afgörande mellan å ena sidan arbetareorganisationer och å andra sidan arbetsgifvare blef på hemställan af lagutskottet af Riksdagen afslagen.

Den senare delen af min motion, som innebar, att tvister mellan arbetsgifvare och arbetare, sedan efter förda underhandlingar dem emellan det visat sig, att enighet ej kunnat uppnås, skulle hänskjutas till skiljenämnd, öfver hvars dom parterna sedermera icke skulle få klaga, förklarade sig 1904 års lagutskott ej kunna gilla. I stället förordade utskottet Kungl. Maj:ts vid 1903 års riksdag föreslagna princip, d. v. s. en möjlighet men ingen som hälst juridisk skyldighet för de olika stridande parterna att söka träffa en öfverenskommelse, som, ifall den kom till stånd, utan något som hälst juridiskt ansvar för parterna omedelbart därpå kunde behandlas efter deras godfinnande och heder, där nämligen någon sådan var att påräkna.

Jag vågar lika vördsamt som bestämdt påstå, att denna lagutskottets uppfattning icke svarar emot den, som under de senare åren allt mera och mera gjort sig gällande i denna sak. Och jag är vidare viss om att, om ifrågavarande af utskottet gillade princip i den kungl. propositionen till 1903 års Riksdag återigen och i samma form komme

för Riksdagens behandling, så skulle det med all sannolikhet visa sig, att majoriteten emot dess godkännande numera vore större än år 1903. Bevisen för riktigheten af denna min åsikt synes mig ligga i pressens och den allmänna meningens allt mer och mer i den riktningen utvecklade åsikt, att ömse parternas *godtycklighet* måste hejdas genom *förbindande* lagliga bestämmelser. Och under alla omständigheter är det bevisadt, att Riksdagens majoritet i denna punkt icke delar lagutskottets uppfattning år 1904.

Men vidare beder jag vördsamt få erinra om att min motion *icke* innehåller utskottets däri inlagda mening, nämligen att en mellan arbetsgifvare och arbetare uppstånden tvist, hvori enighet ej kunde uppnås, *ovillkorligen* skulle hänskjutas till skiljomän». Eu bland kardinalpunkterna i mitt förslag är lagliga skyldigheten om bestämmandet af en kortare eller längre *uppsägnings*tid mellan ömse parter. Och det lägger i ingen tidpunkt något hinder i vägen för ena eller andra parten att begagna sig af just denna uppsägningsrätt. Båda parterna hafva således rätt att på hvilken tidpunkt som helst begagna sig af å ena sidan vidare samarbete, förhandling och skiljedom eller å andra sidan definitiv uppsägning. Det skulle blifva här som i så många andra fall, att man har att välja på risker, nämligen i ena fallet den som medföljer en skiljedom och i andra fallet den som medföljer en uppsägning.

Jag skulle för öfrigt ej heller hafva något emot att öppna äfven ett tredje alternativ, nämligen rättighet att hänskjuta dylika tvister till vanlig rättslig behandling. Men min öfvertygelse är den, att detta åtminstone för närvarande skulle stöta på många svårigheter. Naturligtvis kommer dock efter de olika organisationernas bestämmande som juridiska personer i många fall verkliga arbetskontrakt att upprättas mellan de olika parterna. Och tvister rörande dessa kontrakt kunna domstolarne naturligtvis icke vägra behandla i vanlig ordning.

Jag anser mig emellertid härmed hafva visat, att ifrågavarande parter enligt min motion och uppfattning om saken ingalunda *ovillkorligen* måste hänvisa sina frågor, hvori enighet ej kunnat ernås, till skiljemän. Men hvad jag velat hafva till stånd är det, att parter, som först fritt uppgjort sina aftal och sedermera haft en af dem själfva bestämd lämplig tid för behandling af alla möjliga förlikningsförslag i tvistefrågor dem emellan och ändå ej kunnat komma öfverens, ej böra lämnas rättslösa eller öfverlämnas att i ett lagbundet samhälle få fritt vidtaga lockoutens eller strejkens våldsåtgärder emot hvarandra och därmed möjligen mot hela samhället och staten. I stället bör en lag finnas,

som säger, huru saken skall definitivt och bindande afgöras, ifall parterna icke föredraga att uppsäga allt vidare samarbete med hvarandra. Och att något för båda parterna i möjligaste måtto bindande i detta afseende måste komma till stånd, synes mig tillhöra de allra enklaste grundsatser för ett samballes bevarande. I längden går det icke att på sätt som nu sker låta våldet få fira sina anarkistiska lekar. Denna laglösa lek har redan gjort nog mycken skada. »Land skall med lag byggas», men icke med lagar, »som inga lagar äro», som jag vågade karaktärisera 1903 års förslag.

Hvad däremot den förra delen af min motion, eller att de af mig åsyftade organisationerna borde bestämmas som juridiska personer, beträffar, så beder jag för det första få erinra om att denna fråga genom flera af de under året inträffade händelserna blifvit mera aktuell än någonsin förut. Vidare har det kommit till min kännedom, att liknande motion i alla händelser kommer att frambäras till årets Riksdag. Och som jag anser min motion innehålla grundsatser, som man icke utan skada kan förbigå, har jag velat låta den utöfva det inflytande på saken den möjligen förmår. Det kan ju också dröja ännu ganska länge, innan Kungl. Maj:t framlägger någon proposition om s. k. föreningslagar. Och slutligen bör det ej vara någon fara å färde, om årets Riksdag i saken i fråga antager något skrifvelseförslag till Kungl. Maj:t. Som bekant ha länsstyrelserna ingalunda varit eniga med den s. k. föreningskommitténs åsikter angående de här vidrörda organisationernas likställighet med t. ex. missionsföreningar eller andra rent ideella föreningar. Skulle Riksdagen nu fatta något beslut i af min motion vidrörda förhållanden, så kunde detta endast vara till ytterligare ledning för Kungl. Maj:t.

Angående skäl i öfrigt för och emot innehållet i min motion beder jag få hänvisa till Andra Kammarens diskussionsprotokoll n:o 37 för förlidet år.

Då jag ej finner någon anledning förändra motiveringen i min vid förra riksdagen väckta motion, beder jag med hänvisning till densamma härmed få föreslå,

att Riksdagen måtte anhålla, det Kungl. Maj:t i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af mig i denna motion angifna grunder täcktes utarbete och för Riksdagen framlägga förslag till lag, som bestämmer:

a) arbetsgifvare- och arbetareorganisationerna som juridiska personer, och

b) huru förhandlingar skola föras samt tvister afgöras mellan å ena sidan sådana arbetareorganisationer och å andra sidan arbetsgivare tillhörande eller icke tillhörande arbetsgivareorganisationer.

Stockholm den 28 januari 1905.

E. Räf.